

**UCHWAŁA NR LXXV/401/2023
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIEBODZICACH**

z dnia 13 marca 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Świebodzice na lata
2023 - 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 176 ust. 1 i art. 179 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Świebodzice na lata 2023 - 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

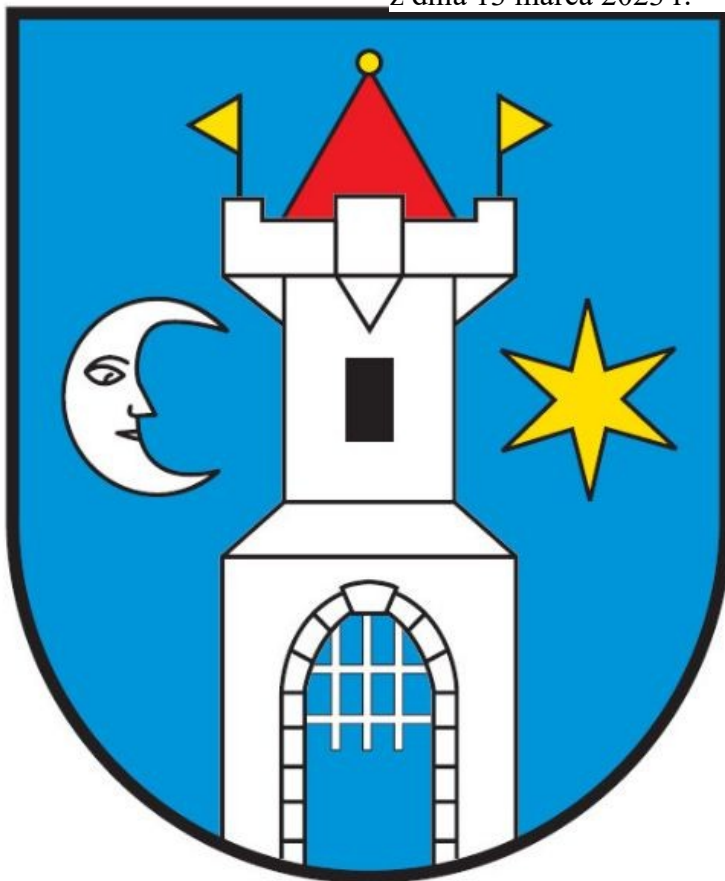
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Świebodzice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Halina Mądra

Załącznik do Uchwały Nr LXXV/401/2023
Rady Miejskiej w Świebodzicach
z dnia 13 marca 2023 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY ŚWIEBODZICE
NA LATA 2023 – 2025

SPIS TREŚCI

	Wprowadzenie	3
1.	Podstawy prawne	4
2.	Założenia programu	4
3.	Realizator Programu	5
4.	Diagnoza	5
5.	Zadania instytucji wsparcia rodziny na poziomie Gminy	7
	5.1. Ośrodek Pomocy Społecznej	7
	5.2. Asystent rodziny	10
	5.3. Placówka wsparcia dziennego – Świetlica Środowiskowa	12
	5.4. Punkt konsultacyjny	14
	5.5. Zespół Interdyscyplinarny	15
6.	Cele Programu	16
7.	Monitoring i ewaluacja Programu	21
	Zakończenie	21

WPROWADZENIE

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Świebodzice na lata 2023-2025, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu, wspierania rodziny realizowanego w Gminie Świebodzice w latach 2020-2022.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone, wieloaspektowe i wymagają interdyscyplinarnych, czasem niestandardowych rozwiązań.

Główne problemy dezorganizujące funkcjonowanie rodziny to choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie czy niepełnosprawność z powodu choroby. Rodziny, w których występują dysfunkcje, wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmują działania na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Aby praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych była w pełni skuteczna i efektywna powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Podstawowym założeniem Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Świebodzice na lata 2023-2025 jest rozwijanie funkcjonującego w gminie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

2. PODSTAWY PRAWNE

Realizacja Programu przebiegać będzie zgodnie z uwarunkowaniami prawnymi znajdującymi się w szczególności w następujących aktach prawnych:

USTAWY:

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
5. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
6. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
7. ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

PROGRAMY REGIONALNE:

1. Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2021-2024, przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/611/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego o z dnia 25 lutego 2021 r.
2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 dla Gminy Świebodzice przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/244/2021 z dnia 27 stycznia 2021 r.
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023 – projekt.

4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023-2027 – projekt.

3. REALIZATOR PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Świebodzice na lata 2023 - 2025 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach.

Zadania Programu będą realizowane przy udziale:

- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołu Interdyscyplinarnego w Świebodzicach,
- Miejskiego Domu Kultury,
- Ośrodka Sportu i Rekreacji w Świebodzicach Sp. z o.o.
- placówek oświatowych,
- innych podmiotów, którym zlecane są poszczególne zadania Programu,
- instytucje, organizacje, stowarzyszenia zajmujące się wspieraniem rodziny,
- osób fizycznych.

4. DIAGNOZA

„Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Gmina Świebodzice rok 2022”¹ została przeprowadzona metodą badań ilościowych. Badania ilościowe, to głównie sondaże kwestionariuszowe, które były przeprowadzane wśród dużej grupy badanych. Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej oraz innych problemów społecznych.

Gminę Świebodzice na dzień 31 grudnia 2021 r. zamieszkiwało 20 880 osób, z czego 9 789 stanowili mężczyźni, a 11 091 kobiety. W ciągu ostatnich kilku lat zauważalny był nieznaczny spadek liczby mieszkańców mieszczący się w granicach około 1,5% w okresie pięciu lat. Na powyższe wpływ miał zarówno trend zmniejszonej liczby narodzin w przeciągu ostatnich lat w stosunku do ilości zgonów, a także trendy migracyjne.

¹Małopolskie Centrum Profilaktyki „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Gmina Świebodzice rok 2022”, listopad 2022 r.,

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Świebodzice w podziale na płeć.

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2019	21 426	11 355	10 071
2020	21 225	11 253	9 972
2021	20 880	11 091	9 789

Dane z Raport o stanie gminy Świebodzice za 2019, 2020, 2021 rok.

Gmina Świebodzice w 2021 roku miała ujemny przyrost naturalny wynoszący - 182. W 2021 roku na terenie gminy urodziło się 171 dzieci, a zmarły 353 osoby.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Świebodzice- lata 2019-2021.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2019	165	264	-99
2020	129	304	-175
2021	171	353	-182

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Podczas badań respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo istotny i raczej istotny. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że mieszkańcy Gminy Świebodzice za najbardziej istotny problem uznali biedę, ubóstwo (łącznie 43%)². Natomiast najmniej istotnym problemem w opinii ankietowanych są uzależnienia behawioralne (łącznie 67%)³. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

² Sumy odpowiedzi zdecydowanie istotny i raczej istotny.

³ Sumy odpowiedzi raczej nieistotny i zdecydowanie nieistotny.

Tabela 3. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza	8%	29%	28%	35%
Uzależnienia behawioralne	9%	24%	34%	33%
Uzależnienie od alkoholu	10%	27,3%	29,3%	33,3%
Bezrobocie	10%	30,7%	30,7%	28,7%
Bieda, ubóstwo	10%	33%	31%	26%
Zaburzenia odżywiania	7%	31%	37%	25%
Przestępczość	13%	25%	34%	28%
Cyberprzemoc	10,7%	28,7%	40,7%	20%
Przemoc domowa	8%	31%	37%	24%
Uzależnienie od narkotyków/dopalaczy	9,3%	32%	33,3%	25,3%
Uzależnienie od papierosów	13%	26%	36%	25%

5. ZADANIA INSTYTUCJI WSPARCIA RODZINY NA POZIOMIE GMINY

Diagnozowanie, zarówno problemów z jakimi borykają się rodziny w Gminie Świebodzice, jak i posiadanych zasobów pozwala na wskazanie form pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość posiadanego potencjału oraz rodzaju i dostępności usług daje możliwość formułowania celów i zadań stanowiących spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Udzielana pomoc powinna mieć charakter okresowy, a praca z rodzinami biologicznymi ukierunkowana jest na możliwość jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

5.1. OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚWIEBODZICACH

Wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach podejmuje działania, których celem jest zapewnienie wsparcia i pomocy m.in. poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,

- wprowadzenie asystenta rodziny,
- pracę socjalną,
- wspieranie potencjału rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczych i wychowawczych,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia w już zaistniałych sytuacjach kryzysowych,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- udzielanie pomocy w przewyciężaniu uzależnień,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
- aktywizację społeczną i zawodową,
- wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy zapobieganie niepowodzeniom i trudnościom,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych członków rodziny,
- powoływanie i prowadzenie zespołów ds. rodziny,
- koordynowanie wszystkich działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych mogących służyć pomocą rodzinom.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W 2022 roku pomoc i wsparcie w Ośrodku Pomocy Społecznej uzyskało 368 rodzin (w roku 2021 – 409 rodzin, w 2020 roku - 417 rodzin; w 2019 roku- 461 rodzin). W ciągu ostatnich trzech lat zmalała liczba osób korzystających ze świadczeń OPS. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w 2021 roku były kolejno: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁴.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Niepelnosprawność	192	165	177	159
Bezrobocie	202	199	219	186
Ubóstwo	308	285	293	245
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	146	165	136	120
Długotrwała choroba	268	229	227	225
Alkoholizm	29	22	18	22
Inne	219	182	178	143

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach.

Praca socjalna to elementarna pomoc świadczona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach. Jej zadaniem jest działanie na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym. Zapewnienie osobom wsparcia w dążeniu do pełnienia odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi jest podstawowym kierunkiem podejmowanych kroków. Praca socjalna prowadzona jest z osobami lub rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną, w celu nawiązania współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ratowniczą - jest mechanizmem ratującym rodziny i jednostki w sytuacjach kryzysowych,
- wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Działalność pracownika socjalnego polega na mobilizacji osób, rodzin, a w razie potrzeby lokalnych środowisk do podejmowania działań na rzecz jednostki. Profesjonalista w tym zawodzie

⁴ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

potrafi wydobyć umiejętności do pokonywania trudności i wykorzystać zasoby tkwiące w tych osobach, rodzinach i grupach pozwalające osiągnąć wytyczony cel.

Pomoc i wsparcie w postaci świadczeń pieniężnych w 2022 roku uzyskały 547 osoby, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 414 osób. Dane zawarte w poniższej tabeli wskazują, że w latach 2019- 2021 zmalała liczba udzielanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych. Natomiast w latach 2019- 2022 tendencję wzrostową obserwuje się w przypadku udzielanych porad.

Tabela 5. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.

	Świadczenia niepieniężne dla osób	Świadczenia pieniężne dla osób	Świadczenia porady dla osób
2019	591	710	729
2020	444	645	568
2021	414	623	811
2022	319	547	843

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach.

5.2. ASYSTENT RODZINY

Rolą asystenta rodziny jest podejmowanie konstruktywnych działań w pracy z rodziną za pomocą wszelkich dostępnych środków, przy wykorzystaniu zasobów własnych i instytucji. Największy sukces asystent może osiągnąć poprzez nawiązanie pozytywnych relacji z członkami rodziny, bo tylko wtedy zdobędzie zaufanie potencjalnego klienta, będzie w stanie wpłynąć na zmianę w postrzeganiu wszelkich trudności i wyzwolić potencjał do działania. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. To niezmiernie ważne, gdyż współpraca odbywa się w środowisku naturalnym danej społeczności, co pozwala na szybsze rozpoznanie problemu i postawienie właściwej diagnozy.

Celem pracy asystenta jest dążenie do osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Priorytetowe zadanie natomiast stanowi zażegnanie kryzysu w rodzinie i niedopuszczenie do czasowego umieszczenia

dzieci w pieczy zastępczej lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka do rodziców. Współpraca asystenta z rodziną jest długofalowa. Czas jest tu czynnikiem sprzyjającym i pozwala na wnikliwe rozeznanie środowiska i jego problemów.

Zadania asystenta rodziny określone są w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do których w szczególności należą:

- opracowanie i realizacja określonego planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji, pracy z rodziną,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku przekazywanie tej oceny Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;

- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.

Zgodnie z ustawą asystent rodziny może prowadzić pracę z maksymalnie 15 rodzinami. Liczba rodzin będąca pod opieką asystenta rodziny winna być uzależniona od trudności wykonywanych zadań oraz kwalifikacji i doświadczenia zawodowego asystenta rodziny. Po zrealizowaniu planu pracy i zakończeniu pracy z rodziną, asystent rodziny przez 6 miesięcy monitoruje funkcjonowanie środowiska, nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu. Monitoring jest formą subtelnej asysty rodzinie w usamodzielnianiu i zapewnieniem wsparcia w razie pojawiających się trudności, czy wyzwań w nowych sytuacjach życiowych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach obecnie zatrudnia 2 asystentów rodziny, którzy obecnie wspierają 18 rodzin (tj. 73 osoby, w tym 49 dzieci).

Asystent rodziny wykonując swoje obowiązki współpracuje z różnymi instytucjami gminnymi i powiatowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny np.: szkołami, przedszkolami, świetlicami środowiskowymi, Zespołem Interdyscyplinarnym, grupami roboczymi, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich w Świdnicy, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świebodzicach Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Świebodzicach, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności oraz z placówkami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi.

5.3. PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO - ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA

Na terenie Gminy Świebodzice funkcjonuje Świetlica Środowiskowa pod nazwą: „Tęczowa Gromada”. Funkcjonowanie tego typu placówki reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednym z założeń tej ustawy jest stworzenie systemu pomocy rodzinom, które przeżywają kryzys – do realizacji tego zadania zobowiązane są gminy. Wspieraniu rodziny służyć mają różne działania – jednym z nich jest organizacja placówek wsparcia dziennego. Ustawa stanowi, że „w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego”. Placówki wsparcia dziennego organizują rozmaite zajęcia – sportowe,

rekreacyjne, kulturalne, pomagają w nauce, rozwijają zainteresowania. Współpracują ze szkołami, pomocą społeczną, kuratorami rodzinnymi oraz innymi instytucjami pomagającymi dziecku i rodzinie. Świetlice są czasem ostatnim ratunkiem dla dzieci, których rodziny nie radzą sobie ze swoimi trudnościami.

Świetlica Środowiskowa „Tęczowa Gromada” funkcjonuje jako placówka opiekuńcza wspierająca proces opieki i wychowania dzieci i młodzieży w ciągu kilku godzin dziennie, w której zajęciach uczestniczą dzieci i młodzież w wieku od 6 do 18 lat. Placówka w takim rozumieniu zapewnia organizację czasu wolnego w sposób interesujący i oparty o indywidualne potrzeby i zdolności, pomoc w nauce, organizację zabaw i zajęć sportowych. Prowadzone zajęcia i konkursy oraz zajęcia tematyczne ukierunkowane są na profilaktykę i pomoc dziecku i rodzinie w radzeniu sobie z życiowymi problemami i kryzysami związanymi z relacjami z rówieśnikami, szkolnymi i rodzinnymi. Natomiast praca wychowawcza z dziećmi i młodzieżą polega na rozwijaniu ich zainteresowań, a także spełnianiu potrzeb i oczekiwań wychowanków. W miarę możliwości finansowych organizowane są ogniska wycieczki, poczęstunki. W czasie zajęć zwracana jest szczególna uwaga na kształtowanie prawidłowych postaw koleżeńskich, szacunku dla osób starszych oraz wzajemnej pomocy i współpracy.

Celem działalności świetlicy środowiskowej jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Zadaniem świetlicy jest: pomoc w nauce, organizowanie dzieciom czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci, rozwijanie kultury osobistej, poprawa sprawności fizycznej, rozwój umiejętności interpersonalnych, współpraca z rodzicami/opiekunami dzieci oraz instytucjami je wspierającymi, jak: szkoła, placówki medyczne, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe. Podstawowe formy pracy świetlicy:

- a) edukacyjne: odrabianie lekcji, wyrównywanie zaległości w nauce, reedukacja;
- b) zajęcia rozwojowe, obejmujące tematykę promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy oraz ryzykownych zachowań;
- c) organizowanie dzieciom czasu wolnego: gry i zabawy, wycieczki, inne formy aktywnego spędzania czasu oraz uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym, np. koncerty, wystawy;
- d) wspierające rozwój zainteresowań i uzdolnień dzieci: plastyczne, teatralne, itp.,

- e) zwiększające kulturę osobistą np. nauka zasad zachowania przy stole, nauka higieny;
- f) rozwijające sprawność fizyczną: gry zespołowe, zabawy zręcznościowe, nauka pływania, tenis stołowy etc.;
- g) rozwijające poczucie estetyki, czystości, higieny osobistej, otoczenia etc.;
- h) działania na rzecz środowiska lokalnego, np. współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami oraz organizacjami działającymi na rzecz innych społeczności;
- i) współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi;
- j) współpraca ze szkołami, pracownikiem socjalnym oraz innymi osobami i instytucjami w zależności od potrzeb dziecka za zgodą rodziców/opiekunów prawnych dziecka.

Dodatkowe formy pracy świetlicy:

- a) rozwój osobisty;
- b) rozwój zainteresowań;
- c) umożliwienie dzieciom i młodzieży spożycia posiłku/podwieczorku;
- d) wycieczki i wyjazdy o charakterze turystyczno-rekreacyjnym.

Do 15.12.2022 r. ze wsparcia placówki skorzystało 84 podopiecznych w wieku od 6 do 18 lat.

5.4. PUNKT KONSULTACYJNY

Punkt konsultacyjny funkcjonuje w Ośrodku Pomocy Społecznej. Do zadań punktu konsultacyjnego jest udzielanie wsparcia w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej, konsultacji dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków w szczególności:

- a) prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,
- b) udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad terapeutycznych, socjalnych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy,
- c) motywowanie osób współuzależnionych do ewentualnego podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego,
- d) wspomaganie osób pijących ryzykownie i szkodliwie w podjęciu decyzji w sprawie zmiany szkodliwego wzoru picia,
- e) motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego oraz psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego,
- f) udzielanie wsparcia osobom po zakończonej psychoterapii poprzez rozmowy podtrzymujące,

- g) inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie poprzez udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- h) gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy, zajmujących się systemową pomocą dla rodziny,
- i) współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Na podstawie danych zawartych w poniższej tabeli należy stwierdzić, że w latach 2019 - 2021 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy punktu konsultacyjnego.

Tabela nr 6. Liczba rodzin korzystających z punktu konsultacyjnego

	2019	2020	2021
Liczba rodzin korzystających z pomocy punktu	614	692	732
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	172	213	169

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach

5.5. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY W ŚWIEBODZICACH

Głównym obowiązkiem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Świebodzice ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinach. Zespół podejmuje działania i inicjuje interwencje w środowiskach zagrożonych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie. Jego zadaniem jest również rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. ZI realizuje swoje zadania za pomocą procedury „Niebieska Karta”, powołując przy tym grupę roboczą. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Głównym celem ZI jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych poprzez:

- interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Świebodzice,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych sprawach.

6. CELE PROGRAMU

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie w Gminie Świebodzice.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym szczególnie z problemem niepełnosprawności i bezrobocia:

- aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich i zagrożonych dysfunkcjami rodzin posiłków w szkole,
- udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów,
- współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Świebodzice zajmujących się pomocą rodzinie,
- dostarczanie usług i świadczenie pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych i rodzinom z problemem niepełnosprawności.

2. Wzmocnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczej rodziny:

- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, konsultacyjnego, prawnego
- tworzenie i prowadzenie grup wsparcia
- rozpowszechnianie informacji dotyczących tworzenie rodzin wspierających,
- podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów itp.,
- praca socjalna ze strony pracowników socjalnych,
- udział w kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie i o tematyce rodzinnej,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, podejmowanie działań interwencyjnych adresowanych do osób doświadczających przemocy w rodzinie i osób stosujących przemoc. Realizacja procedury „Niebieska Karta”, uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,

3. Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

- realizowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz warsztatów szkoleniowych dla rodziców nauczycieli i innych grup zawodowych, uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu i innych substancji,
- upowszechnianie aktywności fizycznej i kulturalnej, współpraca z instytucjami i jednostkami samorządowymi gminy realizującymi poszczególne elementy programu w szczególności wdrażające pozalekcyjne zajęcia sportowe i kulturalne z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z terenu miasta, poprzez dofinansowanie organizowanych zajęć,
- prowadzenie i finansowanie działalności placówki wsparcia dziennego „Świetlicy Środowiskowej Tęczowa Gromada”, prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, utrzymanie bazy lokalowej, wykonanie niezbędnych oraz remontowych, finansowanie dożywiania dzieci i młodzieży,
- finansowanie kolonii z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, uzależnienia behawioralne, przemoc), jako integralnego elementu i uzupełnienie całorocznej pracy z dziećmi.

4. Zapewnienie efektywności działań osób, instytucji organizacji realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

- podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji realizujących zadania w obszarze wspierania i pieczy zastępczej,
- zapewnienie środków finansowych na współfinansowanie dzieci w pieczy zastępczej,
- ewaluacja Programu.

Zadania szczegółowe w zakresie profilaktyki uzależnień dla Gminy Świebodzice na rok 2023:

Zadanie szczegółowe	Wskaźniki	Wykonawcy zadania	Termin realizacji w latach
1. Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym szczególnie z problemem niepełnosprawności i bezrobocia			
1.1. Aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia	- liczba osób aktywizowanych	OPS Powiatowy Urząd Pracy Filia w Świebodzicach	2023 - 2025
1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich i zagrożonych dysfunkcjami rodzin posiłków w szkole	- liczba dzieci objętych pomocą	OPS Placówki oświatowe	2023 - 2025
1.3. Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów szkolnych	- liczba dzieci objętych pomocą	OPS	2023 - 2025
1.4. Współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Świebodzice zajmujących się pomocą rodzinie	- liczba wspólnie podjętych działań	OPS Zespół Interdyscyplinarny Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe	2023 - 2025
1.5. Dostarczanie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych i rodzinom z problemem niepełnosprawności	- liczba rodzin objętych pomocą	OPS	2023 - 2025
2. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczej rodziny			
2.1. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny	- liczba rodzin, osób objętych wsparciem asystenta rodziny	OPS	2023 - 2025
2.2. Zapewnienie specjalistycznego	- liczba udzielonych porad	OPS	2023 - 2025

wsparcia psychologicznego, konsultacyjnego, prawnego rodzinom		Punkt konsultacyjny	
2.3. Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia	- liczba grup wsparcia, - liczba uczęszczających osób na grupy wsparcia	OPS Klub Abstynenta	2023 - 2025
2.4. Rozpowszechnianie informacji dotyczących tworzenie rodzin wspierających	- liczba rozpowszechnianych informatorów, publikacji	OPS	2023 - 2025
2.5. Podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie pełnienie prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów itp.	- liczba szkoleń, warsztatów itp. - liczna uczestników szkoleń, warsztatów itp.	OPS	2023 - 2025
2.6. Praca socjalna ze strony pracowników socjalnych	- liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznej w pieczy zastępczej,	OPS	2023 - 2025
2.7. Udział w kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie i o tematyce rodzinnej	- liczba przeprowadzonych kampanii, - liczba uczestników kampanii.	OPS UM placówki oświatowe	2023 - 2025
2.8. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Podejmowanie działań interwencyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz do osób doświadczających przemocy w rodzinie. Realizacja procedury „Niebieska Karta”, uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.	- liczba podjętych interwencji, - liczba osób objętych wsparciem, - liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, - liczba posiedzeń ZI i MKRPA.	OPS ZI MKRPA	2023 - 2025
3. Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży			
3.1. Realizowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz warsztatów szkoleniowych dla rodziców, nauczycieli i innych grup zawodowych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o	- liczba realizowanych programów, - liczba placówek biorących udział w realizacji programów, - liczba uczestników programów.	OPS Placówki oświatowe	2023 - 2025

szkodliwości alkoholu i innych substancji.			
3.2. Upowszechnianie aktywności fizycznej i kulturalnej. Współpraca z instytucjami i jednostkami samorządowymi Gminy realizującymi poszczególne elementy programu, w szczególności wdrażające pozalekcyjne zajęcia sportowe i kulturalne z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z terenu miasta, poprzez dofinansowanie organizowanych zajęć.	- liczba organizowanych zajęć, - liczba uczestników.	OPS MDK OSiR Sp. z o.o. placówki oświatowe	2023 - 2025
3.3. Prowadzenie i finansowanie działalności placówki wsparcia dziennego „Świetlicy Środowiskowej Tęczowa Gromada”, prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, utrzymanie bazy lokalowej, wykonanie niezbędnych prac remontowych, finansowanie dożywiania dla dzieci i młodzieży.	- liczba dzieci uczestniczących w działaniach placówki, - wykaz prowadzonych działań.	OPS	2023 - 2025
3.4. Finansowanie kolonii z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, uzależnienia behawioralne, przemoc) jako integralnego elementu i uzupełnienie całorocznej pracy z dziećmi.	- ilość dzieci korzystających z letnich kolonii z programem profilaktycznym, - wykaz działań profilaktycznych prowadzonych podczas wypoczynku.	OPS Realizator wyłoniony w drodze konkursu	2023 - 2025
4. Zapewnienie efektywności działań osób, instytucji organizacji realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej			
4.1. Podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej	- liczba odbytych szkoleń i kursów doszkalających, - liczba uczestników biorących w nich udział.	OPS ZI	2023 - 2025
4.2. Zapewnienie środków finansowych na współfinansowanie dzieci w pieczy zastępczej	- liczba umieszczonych dzieci	OPS	2023 - 2025
4.3. Ewaluacja Programu	- liczba sprawozdań z realizacji zadań	OPS	2023 - 2025

Realizacja Programu zakłada wykorzystanie środków budżetu gminy Świebodzice, budżetu państwa oraz ze środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

7. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Świebodzice na lata 2023 - 2025 zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. stanowi dokument wyznaczający cele i zadania na okres 3 lat, w związku z tym wymaga oceny i weryfikacji efektywności podejmowanych zadań. Monitoring Programu będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji. Zebrane w jego toku dane pozwolą na kontrolę postępu realizacji poszczególnych zadań oraz podjęcie działań korygujących. Stała obserwacja realizacji wyznaczonych celów pozwoli na ewentualne dookreślenie obszarów, które poddane zostaną ewaluacji.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a samej rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko w takich okolicznościach można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych sposobów rozwiązywania problemów.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Merytorycznej analizie poddane będą:

- rzeczywiste rezultaty zastosowanych rozwiązań (oczekiwane i nieoczekiwane),
- porównanie zgodności osiągniętych rezultatów z celami Programu,
- współpraca partnerów programu i jej wpływ na realne wsparcie rodzin w Gminie Świebodzice.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Świebodzicach sprawozdanie z realizacji Programu, zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.

ZAKOŃCZENIE

Gmina Świebodzice prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny, poprzez szereg działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne oraz stowarzyszenia, działające na terenie Gminy. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Świebodzice na lata 2023-2025 zakłada

tworzenie coraz to lepszych warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci, co zahamuje proces umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną. Spodziewanym efektem ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Uzasadnienie do Uchwały Nr LXXV/401/2023
Rady Miejskiej w Świebodzicach
z dnia 13 marca 2023 r.

Zgodnie z zapisami art. 176 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 r. poz. 447 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie w Gminie Świebodzice. Zakłada się w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną mających na celu utrzymanie dziecka w jego naturalnej rodzinie lub jego powrotu do rodziny. Program ustala zadania, które realizować będą wyznaczone podmioty w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Świebodzice na lata 2023 – 2025 jest zasadne.

Sporządził:

Robert Sysa – Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach